

Kuvaohjelmien tarkastuslain arviointiin liittyvä kyselytutkimus

Tutkimuksen toteutus

Tilastokeskuksen haastattelu- ja tutkimuspalvelut –yksikkö keräsi vuoden 2002 elosyyskuussa tietokoneavusteisilla puhelinhaastatteluilla aineiston Elokuvatarkastamon tilaamaan kyselyyn. Tietojenkeruu tehtiin sekä suomen- että ruotsinkielellä, Tilastokeskuksen teettämän kuluttajabarometri –tutkimuksen yhteydessä. Kyselyn tavoitteena oli selvittää ikärajojen sopivuutta ja toimivuutta lainmuutostyön taustatiedoksi.

Kohdejoukko ja kato

Kyselyn kohdejoukko oli sukupuolen ja iän mukaan ositettu satunnaisotos 15-74 -vuotiaasta väestöstä. Otoskoko oli 2200. Haastatteluun osallistui kaikkiaan 1556 henkilöä, joten vastausprosentti oli noin 71 prosenttia (taulukko 1). Katoa tuli yhteensä 634 henkilöä, joista suurimman ryhmän muodostivat henkilöt, joita ei useista yrityksistä huolimatta tavoitettu joko lankapuhelimesta tai gsm-numerosta.

Taulukko 1. Tutkimuksen kato ja ylipeitto

Alkuperäinen kohdejoukko:	2200	
Ylipeitto:		
- kuollut	3	
- muuttanut pysyvästi ulkomaille	7	
Lopullinen kohdejoukko:	2190	100 %
Kato:		
- kieltäytyi haastattelusta	188	8,6 %
- ei tavoitettu	383	17,5 %
- kieliongelma	15	0,7 %
- ei kykene vastaamaan	30	1,4 %
- muu kato	18	0,8 %
Kyselyyn vastanneita:	1556	71,1 %

Tutkimuksen kohdejoukosta naiset vastasivat kyselyyn hieman miehiä paremmin (taulukko 2). Alle 25 -vuotiaiden vastausaktiivisuus oli muita ikäryhmiä selvästi parempi. Aineisto painotettiin vastaamaan todellista väestömäärää. Täten molempien sukupuolten ja eri ikäryhmien mielipiteet tulivat esille oikeassa suhteessa koskien koko Suomen 15-74 -vuotiasta väestöä.

Taulukko 2. Tutkimuksen kohdejoukko ja vastausprosentit

Kohdejoukko	otos	vastanneet	Vastaus %
mies	1091	752	68,9
nainen	1109	804	72,5
15-24 -vuotiaat	341	263	77,1
25-34 -vuotiaat	362	241	66,6
35-44 -vuotiaat	421	295	70,1
45-54 -vuotiaat	444	319	71,9
55-64 -vuotiaat	344	242	70,3
65-74 -vuotiaat	288	196	68,1

Keskeisiä tuloksia

Valtaosa vastaajista tiesi, että Suomessa on elokuvien ja muiden kuvaohjelmien tarkastuslaki. Parhaiten siitä olivat perillä henkilöt, jos perheessä oli pieniä lapsia. Lapsettomat taloudetkin tiesivät lain olemassaolosta paremmin kuin henkilöt, joilla oli perheessä lähes täysi-ikäisiä lapsia.

Lain mukaan yli 18-vuotiaille tarkoitettuja elokuvia ja videoita ei tarvitse tarkastuttaa lainkaan. Nuoremmille suunnatut elokuvat sen sijaan tarkastetaan. Yli kaksi kolmasosaa vastaajista piti nykyistä tarkastuskäytäntöä hyvänä. Miehet pitivät naisia useammin nykyistä käytäntöä hyvänä. Vähiten nykyistä käytäntöä kannattivat 36-50 -vuotiaat. Alueellisia eroja mielipiteiden jakautumisessa ei ollut. Elokuvissa vuonna 2002 käyneet olivat hieman tyytymättömämpiä nykyiseen tarkastuskäytäntöön kuin ne vastaajat, jotka eivät olleet elokuvissa käyneet. Nykyisen tarkastuskäytännön lisäksi myös ennakkotarkastuksessa määrättäviä ikärajoja pidettiin sopivina.

Hieman yllättävänä tuloksena voidaan pitää sitä, että yli puolet vastaajista ei tiennyt ikärajojen olevan ehdottomia, eikä vain suosituksia.

Useiden kysymysten kohdalla kävi ilmi, että vastaajajoukon vanhin ikäryhmä ei osannut kertoa mielipidettään läheskään niin usein kuin nuoremmat ikäluokat. Myös niissä kysymyksissä, joissa kysyttiin ikärajojen valvonnasta, moni vastaaja ei tiennyt oliko valvonta asianmukaista vai ei.

Kyselylomakkeilla, joilla on valmiiksi annetut vastausvaihtoehdot, jäivät vastaajien usein arvokkaatkin lisäkommentit kirjaamatta. Tilastokeskuksen haastattelijat kirjasiivat nämä suulliset kommentit, joista alle on kerätty tyypillisimmät kommentit. Palautteen mukaan monen vastaajan mielestä kaikki (myös yli 18-vuotiaille suunnatut) elokuvat ja videot tulisi tarkastaa (kysymys 2). Mikäli nykyiseen tarkastuskäytäntöön ei oltu tyytyväisiä, kysymyksen asettelu ei kuitenkaan paljasta, pitäisikö vastaajan mielestä lakia tiukentaa vai väljentää. Palautteen mukaan elokuvissa noudatetaan ikärajoja videovuokraamoja paremmin (kysymys 2). Moni kommentoi kysymykseen 11 (onko nykyinen ikäjoustosääntö hyvä), ettei alle ikärajan olevan henkilön pitäisi päästää elokuvaan kuin huoltajan seurassa, ei kenen tahansa täysi-ikäisen.